

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 986.

CHICAGO, ILL., 5. AVGUSTA (AUGUST 5), 1926.

LETO—VOL. XXI.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

VOLILNE KAMPANJE V ZNAMENJU DOLARJA.

Po preiskavi trgovine z glasovi v Pennsylvaniji je prišla Reedova senatna komisija v Illinois, da izve, kako se v Illinoisu trguje z glasovi. Že ves čas po aprilskih primarnih volitvah se namreč širijo govornice, da se je v kampanji potrošilo veliko več kakor bi bilo za prizadete kandidate dostojno in pošteno. To so bile nekaj časa le "govornice". Zmagoviti kandidatje so rekli, da izvirajo iz zavisti; ker so bili prizadeti največ republikanski kandidatje, so za "govornice" pograbili demokratiški političarji, in tako je "škandal" razkrit. Vsled te demokratske vsiljivosti so republikanci odgovorili s protiakcijo ter "razkrili" škandal pri nakupovanju zemljišč za forest preserve. Čikaški okraj poseduje namreč v okolici velika zemljišča, največ gozde, ki služijo prebivalstvu Chicaga in okoliških mest v poletju za izletni prostor. K tem forest preserve dokupuje okraj Cook farme in jih spreminja v gozdove. Republikanci so "odkrili", da je ta ali oni farmar prodal svoje zemljišče kake-mu demokratskemu "real estate" političarju za recimo \$10,000. Isto zemljišče je popoldne prodal okraju Cook za \$50,000. Napravil je v štirih urah \$40,000 "dobička", ali po domače, grafta. Na ta način so baje davkoplačevalci okraja Cook plačali najmanj milijon dolarjev preveč za dokupljena zemljišča k forest preserve. To ni nič posebnega v Ameriki, in nič novega za socialiste, kajti mi vemo, da se republikanska in demokratska stranka razlikujeta samo po imenu.

Da gremo nazaj k trgovini z glasovi. V Illinoisu sta kandidirala pri primarnih volitvah za zveznega senatorja na glasovnici republikanske stranke sedanji senator William McKinley in Frank L. Smith. McKinley je milijonar. Pod kontrolo ima bogate *public utility* korporacije, to je, plinarne in elektrarne, ki oskrbujejo prebivalstvo z elektriko in plinom, nadalje električne cestne železnice itd. McKinleyjevi interesi žanjejo v centralnem in južnem Illinoisu. McKinleyjev protikandidat na listi iste stranke je bil Frank L. Smith. Smith je načelnik illinoiske državne komisije, katera nadzoruje *public utility* korporacije, železniške in druge podobne kompanije ter "pazi", da ne računajo pretiranih cen; ob enem ima ta komisija moč

podeljevati nove koncesije in podaljševati stare; ako hoče kakšna kompanija zvišati voznino na svojih progah v Illinoisu, mora dobiti dovoljenje te komisije; ako hoče podražiti plin in elektriko, more storiti to le z dovoljenjem te komisije. Naloga F. L. Smitha bi bila, oziroma je, da varuje interese illinoiskega ljudstva. Plačuje ga država, in za svoje delo je odgovoren guvernerju.

Ta Frank L. Smith je dobil senatorsko nominacijo republikanske stranke. Agitacija zanj pred primarnimi volitvami je bila ogromna. Dasi je kot politik bil skoro neznan v javnosti, je McKinleyja vseeno porazil.

Kdo mu je pripomogel k zmagi, in kako?

Voditelji Illinoiske delavske federacije so indorsirali Smitha, češ, da je on prijatelj delavstva, medtem ko je McKinley "neprijatelj". To indorsiranje so Smithovi agitatorji spretno izrabljali.

Zaslišavanje pred Reedovo senatno komisijo, ki se je pričelo 26. julija, je pokazalo tega "delavskega prijatelja" v pravi luči. Frank L. Smith je bil kandidat *public utility* korporacij, katere kontrolira multimilijonar Samuel Insull. Njegove kompanije lastujejo celo vrsto električnih železnic, elektraren, plinaren in drugih podjetij v Chicagu in v sosednih okrajih. V kampanjski fond "delavskega prijatelja" F. L. Smitha je Samuel Insull prispeval blizu *dve sto tisoč dolarjev*. To je priznal sam. Lahko je prispeval četrto milijona in več, kajti gotove vsote se dajo vedno utajiti. Med Smithove agitatorje so bili razdeljeni stotaki in tisočaki. Poleg Insulla sta v njegov kampanjski fond prispevala okrog \$50,000 dva druga *public utility* magnata. William McKinley je po daljšem zaslišavanju raznih prič priznal, da je bilo v kampanji zanj (za McKinleyja) potrošenih nad tri sto tisoč dolarjev, katere je prispeval sam. McKinley, za katerega je indirektno agitiral tudi predsednik Coolidge, ni dobil ponovne nominacije, ker je bil Samuel Insull v kampanjski strategiji spretnejši kakor Coolidge in McKinley. Slednji je konkurent Insullovim interesom. Da odbije Smitha od McKinleyja, ga je s svojimi agenti pridobil za tekmovanje z McKinleyjem za senatorski sedež. Pravijo, da Smith ni kazal nobe-

nega veselja kandidirati v urad, za katerega je bil prepričan, da ga ne bo dobil. Dobil ga je, ker je tako hotel Samuel Insull, ne v interesu delavstva, ampak v interesu svojega profita. Kandidat v zvezni senat na listi republikanske stranke v Illinoisu je torej Insullovo kandidata.

Kandidat demokratske stranke za zveznega senatorja je Geo. E. Brennan. Na primarnih volitvah ni imel protikandidata, in zato mu velik kampanjski fond ni bil potreben. Toda isti Samuel Insull je z istim motivom financiral tudi Brennanovo demokratsko kampanjo. Dal mu je \$15,000, in če bi bilo potrebno, bi mu dal sto tilsoč. Tako sta oba kandidata, demokratski in republikanski, v resnici Insullova kandidata. Naj zmaga republikanec ali demokrat, v obeh slučajih bo zmagal Samuel Insull — z drugimi besedami, kapitalistični interesi.

V kampanji volilcem ne pripovedujejo, kdo kaj prispeva v kakšen fond. Sporno vprašanje med Smithom in McKinleyjem je bilo mednarodno razsodišče, v katerega bodo vstopile, ako se med tem kaj ne polomi, tudi Zedinjene države. Smith je proti pristopu, ker hoče, "da ta slavna republika ohrani svojo neodvisnost". McKinley je glasoval v senatu za pristop, in s tem "je pokazal, da hoče spraviti Zed. države v evropske in razne druge zapletljaje ter prisiliti ameriško vlado financirati podvzetja lige narodov, od katerih nima republika George Washingtona nobenih koristi."

Brennanova platforma pa je: "Prohibicija je ropala svobodne ameriške državljanke svobode, katero jim hočem vrniti, ako bom izvoljen. Jaz sem za lahka vina in pivo. Jaz bom deloval za modificiranje prohibicije."

Tako se vara volilce. Izmislili so si stotero gesel, govorili v kampanji o ljudskih interesih kakor da so največji nasprotniki trustov, njihove kampanje pa so financirale tiste denarne kombinacije, proti katerim so v volilni agitaciji najbolj rohneli.

Ljudstvo v Illinoisu je imelo v tej preiskavi priliko videti, kdo lastuje republikansko in demokratsko stranko, in kdo prispeva za nominiranje njunih kandidatov.

Meseca novembra ima priliko odločiti med politiko dolarja in ljudsko politiko. Ako hoče glasovati proti sebi, bo izvolilo Brennana ali Smitha, v resnici Insulla. Ako hoče glasovati zase in proti politiki dolarja, bo izvolilo socialistične kandidate v vse urade. Izbirati ima samo med socialisti in Insullom.

AKO STE PREJELI OBVESTILO,

da Vam je naročnina potekla, jo obnovite čim prej. Boljše je, da ste sedaj točni, mesto da bi obnovili naročnino šele potem, ko bi Vam bil list že ustavljen. Ako mogoče, pridobite kakega novega naročnika.

Zinovjev zatonjuje.

Gregorij Zinovjev je bil pred par leti naj-mogočnejši politik v Rusiji in moskovski internacionali. Izpodrinil je Trockija in postajal nevaren tudi drugim, ki so zastopali protivna mišljenja. Ali časi so se zaobrnil. Izkazalo se je, da je Zinovjev dober propagandist, toda zelo slab prerok in še slabši ekonom. Zinovjev hoče čisto, neomadeževano revolucionarno Rusijo. Grmel je proti koncesijam in proti novi ekonomski politiki in pred par leti zmagal. Njegov nazor o sovjetski ekonomiji se ni obnesel, in to mu je izpodkopalo ugled. Bili so tudi drugi vzroki. Na prošlem kongresu vsesovjetske komunistične stranke je bil Zinovjev prvič v manjšini. Večina mu je ukazala, da se mora pokoriti njenim sklepom. Potem mu je bil vzet mandat leningradskega komisarja. Dne 25. julija t. l. pa je bil odstavljen iz političnega odbora ruske kom. stranke, ker je tajno ruval proti večini in organiziral tajne skupine za "vrtanje od znotraj". Njegov tovariš general Laševič je bil istotako odstavljen iz službe in kaznovan v dekretom, da ne sme v prihodnjih dveh letih dobiti nobene odgovorne pozicije.

Na Zinovjevo mesto je bil izvoljen prometni komisar Jan Rudzutak; drugi člani političnega odbora kom. stranke so: Josip Stalin, Mihajlo Tomski, Leon Trocki, Aleksij Rykov, Nikola Bukharin, Mihael Kalinin, general Klemen Borošilov in Vladimir Molotov. Politični odbor je vrhovna oblast nad stranko in ob enem nad vlado. Vsi važnejši funkcionarji v vladi so člani tega odbora.

Zinovjev, ki je še vedno načelnik tretje internacionale, je izgubil v Rusiji ves vpliv, kajti ker opozicija ni dovoljena, je vsakdo, ki se upira volji večine, izgubljen. Ima pa še precej somišljenikov v komunističnih strankah izven Rusije, zato nekateri domnevajo, da bo Zinovjev v stajnju povzročiti na prihodnjem kongresu internacionale precej boja večini ruske stranke, ki pa bo na koncu konca odnesla zmago, kajti politika internacionale se usmerja po politiki in taktiki ruske komunistične stranke.

***

Draga reformistična gibanja.

V Ameriki se veliko preiskuje, in preiskuje se tudi prohibicijo, oziroma organizacije, ki so odgovorne, da imamo prohibicijo. Na podlagi dognanj teh preiskav so izračunali, da je stalo \$50,000,000 predno smo dobili 18. dodatek k ustavi. Za prohibicionistično propagando so prispevali ljudje ki pijejo in taki ki ne pijejo, kajti hinavstva je veliko. Zato pijejo tudi sedaj ko imamo prohibicijo. Eni izmed onih ki pijejo so za prohibicijo, medtem ko je mnogo tistih ki ne pijejo za modificiranje sedanje postave.

Socialisti in fašizem.

Za časa locarnske konferenci v Švici je Vandervelde odprto ignoriral Mussolinija, in vsled tega ga je italijansko fašistično časopisje podučevalo, naj se uči uljudnosti od sovjetske diplomacije, ki je povsod prijazna z Mussolinijevimi zastopniki.

Koncem julija sta pripluli v Brest (Francija) dve italijanski križarki, katerima je poveleval podadmiral Burgagli. Dolžnost župana v slučajih takih obiskov je, da priredi slovesen sprejem in pozdravi goste "prijateljske države". Brest ima socialističnega župana, ki je brez ovinkov povedal, da če bo Mussolinijeva kompanija na tistih dveh križarkah čakala njegovega pozdrava, bo čakala zamanj. In fašisti se zopet jeze nad nadutostjo socialistov ter pripovedujejo, da je pred dobrim letom posetilo ruska pristanišča nekaj italijanskih bojnih ladij, katerih častniki so bili od sovjetskih oblasti prijazno sprejeti. Socialisti se pa drznejo žaliti poslance "imperatorja" Mussolinija! To je res od sile.

***

Stavkarji v Passaicu potrebujejo pomoči.

V Passaicu, New Jersey, je na stavki 16,000 tekstilnih delavcev, ki se že tedne in mesece bore za odpravo neznosnih razmer v tekstilni industriji. Kompanije so mogočne; razpolagajo s časopisjem, milijoni \$ in politično silo.

Stavkarji imajo na svoji strani delavce širom republike, kolikor se jih zanima za njihovo borbo, in pa svojo vztrajnost.

Izmed raznih odborov, ki pomagajo stavkarjem, se je poslednje čase organiziral Emergency Committee for Strikers' Relief, kateremu načeljuje sodrug Norman Thomas. Ta odbor, ki ima deset članov, deluje brezplačno. Norman Thomas sodeluje s stavkarji od začetka stavke.

Pomoč je nujno potrebna, kajti stavkarji so brez sredstev in odvisni od podpore za svoje preživljanje. Vsi prispevki naj se pošiljajo na naslov Emergency Committee for Strikers' Relief, Room 638, 799 Broadway, New York City.

***

Treba bi bilo stvar razjasniti.

Na konvenciji HBZ. v Clevelandu je M. Petrak, urednik "Zajedničara", rekel o S. Ziniću, uredniku "Radnika", da lazi v jugoslovanski konzulat skozi zadnja vrata. "Drugim se očita v 'Radniku', da drže z beogradsko gospodo, toda naj 'Radnikov' urednik pove, kaj je iskal v uradih jugoslovanskih konzulov, in kakšni so bili dogovori, ki so mu omogočili nemoteno potovanje iz Amerike v Jugoslavijo in potem iz Jugoslavije v Ameriko?"

Tako je vpraševal M. Petrak v glasilu HBZ.

Tukaj treba pripomniti, da Petrak ni bil ves čas nasprotnik Zinića in komunistov. Pravi, da komunistom tudi danes ni nasproten. Na detroitski konvenciji

HNZ. pred tremi leti je nastopal z njimi skoro v vseh zadevah složno; komunisti so mu pomagali na uredništvo "Zajedničara". Toda Petrak se ni hotel in se ni mogel ravnati po vseh navodilih "čiste" Zinićeve sekte.

Zinić je bil svoječasno v Chicagu dramatično aretiran. Kot so poročali nekateri hrvatski listi, ga je nekdo naseljeniškim oblastim zatožil, da se je vrnil v to deželo nelegalno. Potem je šla govorica, da ga je obtožil sam Leo Fišer, katerega je Zinić izpodrinil iz uredništva "Radnika". Bilo kakorkoli, dejstvo je, da je Zinić to aretacijo spretno izrabil. Takoj so mu organizirali govorniško turo, in povsod na vsakem shodu je bil predstavljen kot borec za radniška prava, kateri bo v kratkem deportiran. Povsod je bil "burno pozdravljen", in povsod se je kolektalo v Zinićev obrambni fond. Na vsakem shodu se je nabralo od 50 do \$200. Ko so prebredli vse naselbine, se je na stvar pozabilo. Od časa, ko so Zinića predstavljali: "Sedaj ga vidite poslednjikrat pred seboj", pa do danes se je še marsikaterikrat "prikazal" in govoril, govoril, govoril.

Kdo je Zinić? Bivši komunisti ga obtožujejo vseh slabih lastnosti. Sam pravi, da je borec in njegovi prištaši mu verujejo.

Petrak, urednik "Zajedničara", piše spomine s konvencije HBZ., in v enemu svojih člankov pravi med drugim na naslov Zinića sledeče:

"... I da bude apsurdnost potpuna, dolaze ti isti ljudi, da nakon konvencije pišu o ljudima, koji su birani u novu upravu, kao o ljudima, koji su u službi, bilo izravnoj ili neizravnoj, beogradskog režima. Dolaze nam ljudi kojima još sada viri iz džepa beogradska razrešnica dobro obavljenog posla; ljudi, koji kao 'revolucionarni vodje' obilaze stražnja vrata beogradskog konzulata u Americi, vode tamo duge razgovore i putuju u Jugoslaviju i natrag sa beogradskim pasošem, pak nam govore o drugima, kao slugama beogradskog režima, savršenim spletkarima, radničkim izdajicama, špijunima radničkog pokreta i slično!..."

Čas je, da Zinić odgovori s svoje strani na take očitke. Ako se je s konzularnimi uradniki v resnici "razgovarjal" in ako je v resnici dobival od "beogradskog režima" kaka priznalna pisma, to vedo najbolje tisti ki vedo. Če pa vedo samo malo, tedaj bo težko kaj dokazati, in ostalo bo le pri dokazanem dejstvu, da je Zinić hodil "na skrivaj h konzulu", in da je lahko potoval sem in tja, medtem ko je nekaj tistih kateri so se ravnali po Zinićevih navodilih ter so delili "njegovo literaturo", bilo deportiranih, — eden izmed teh šele poslednje čase. To nadalje dokazuje, da je Amerika svobodna dežela za "revolucionarne" voditelje, ne pa za vse tiste njihove pristaše, ki so v svojem revolucionarnem navdušenju pripravljeni deliti letake, katere so jim napisali "voditelji".

***

S. N. P. J. in molk "D. S."

"D. S." molči o prošli seji glavnega odbora S. N. P. J. "kot grob". Nič ni omenila, da je glavni odbor obsodil njo, "Radnika", frančiškanskega "Am. Slovenca" in druge podobne liste, ki se v napadih na SNPJ. ter njene posamezne člane poslužujejo laži in drugih nečednih metod. Ej, "D. S." se čuti krivo kakor neubogljiv otrok, ki ve, da je nekaj velikega zagrešil. Pa je potem miren in kaže strah. "D. S." je mahonta prenehala "razkrivati" korupcijo v SNPJ. Ima pa priliko, da jo razkrije na sodišču, kamor jo je pozval Blaž Novak. In zato se boji. To je korajža!

PROLETARSKA ETIKA IN MORALA.

Predaval Ivan Molek v klubu št. 1 J. S. Z. v Chicagu dne 28. maja 1926.

(Nadaljevanje.)

Baš v tem, v neizvedljivosti, se očituje največja okostenelost in protinaravnost krščanske morale. Naredila je iz vernikov največje hinavce. Ljudje so se hlinili in se še zdaj hlinijo, da na zunaj žive po versko-nravnih predpisih — kažejo neko nenaravno življenje, kakršnega v resnici ne živi nihče, razen morda nekoliko izjem, toda — kot sem rekel — izjeme ne štejejo.

Eden glavnih naukov krščanstva je ljubezen do bližnjega. Človek bi pričakoval, da morajo baš člani cerkve biti največji vzor tega načela. Kaj pa vidimo? Ravno praktični katoličani in kristjani kažejo dejanski najmanj ljubezni in največ sovraštva do vsakega človeka, ki se upa živeti drugače kot oni.

Jeza je greh, toda sveta jeza je dovoljena! Umor je smrtni greh, ampak kadar je bil v interesu cerkve potreben politični umor, se cerkev ni zbal tega smrtnega greha. Priča temu je "Sveta inkvizicija", s katero je cerkev umorila okrog 40.000 ljudi, ki niso hoteli priseči na njene dogme. Cerkev je tudi sama izvrševala umor na debelo: vodila je napadalne vojne, kadar je šlo za njene interese, ali pa je tak umor podpirala z blagoslavljanjem armad in orožja. Tatvina je greh in tat zapade peklju. Indirektno tatvino in rop, ki se vršita sistematično z izkoriščanjem delavske mase na temelju starega prava zasebne lastnine in z neprestanim razlašanjem ljudstva v vseh časih, pa cerkev odobrava in podpira.

Največjo gnilobo pa kaže verska morala s svojimi predpisi glede spolskega življenja. V tej zadevi si cerkev še danes lasti monopol regulacije. Po tej morali mora spolni akt služiti le zaploditvi v okvirju zakona. Kljub temu pa cerkev nikdar ne vpraša in ne preišče, če sta ženin in nevesta fizično sposobna za oploditev; z mirno vestjo poroči duhoven impotentneža ali nerodovitnico in starko, ki je že prestala leta rodovitnosti ter s tem blagoslovi prostitucijo. Če bi se dosledno izvajala verska morala, bi se smela zakonca združiti le takrat, kadar hočeta imeti otroka. Rad bi poznal katoliško zakonsko dvojico, ki se drži tega pravila! To potrjuje sam ljubljanski škof Jeglič, ki je pred okrog dvajsetimi leti v svoji znani knjižici "Ženinom in nevestam" pisal, da se mož in žena lahko združita vsakolično, če jima dopušča moč — torej tudi takrat, ko je žena noseča in ko ni misli na oploditev. — Divors je po cerkveni morali prepovedan, ampak če ima vernik denar in vpliv, ga papež lahko razporoči. Cerkev dovoli ločitev od "mize in postelje", toda ponovna poroka, dokler živita obe stranki, je zabranjena. Po cerkvenih predpisih je bolj moralno, če ločenca zadoščata svojemu nagonu nezakonsko kakor pa bi v novem zakonu. — Posvetna, t. j. buržoazna morala ni v tem oziru dosti boljša. Čisti spolski odnošaji izven zakona imajo pečat nemoralnosti, dovoljena pa je komercialna prostitucija, iz katere neprestano izvirajo spolne bolezni. V Ameriki je razporka postavna in razporečenec se lahko poroči z drugo ženo, toda za razporko morajo biti določeni vzroki. Zakonca se ne sme ta razporečiti na podlagi vzajemne, obojestranske zado-

voljnosti, če spoznata, da ne spadata skupaj. Ena stran-ka mora tožiti drugo stranko kakega priznanega prestopka. Zgodilo se je že v neštetihi slučajih, da je bil "zločin" podmaknjen — mož je ženo ali žena moža obtožila zakonolomstva in obtožena stran-ka je, dasi nedolžna, krivdo priznala — samo zato, da sta imela postavni vzrok za ločitev. In tak zakon velja za vzor moralnosti!

Dovolj je tega o krščanski in buržoazni morali. Zadostuje, da poznamo podlago, značaj, sredstva, metode in namen tega fosila iz starega veka. Razume se, da mi odklanjamo tako moralo kakor odklanjamo buržoazno etiko, slonečo na pravu zasebne lastnine. Obe sta okamenica — kamen na vratu moderne družbe.

5. Proletarska etika in morala.

Ker odklanjamo krščansko in buržoazno etiko in moralo, ali je s tem rečeno, da socialisti nočemo nobene etike in morale? Niti najmanj ne. Kakšna naj bo torej socialistična etika in morala?

V praksi socialistične morale še ni, ker ni socialistične družbe, da bi jo udeležila. Morala je praksa ali izvajanje etike. Socializem kot filozofski nauk je naša proletarska etika. Socialistični nauk ima dobro moralno podlago in ta podlaga bo prav gotovo morala bodočnosti. V sledečem navajam nekaj sugestij, ki so deloma moje in deloma so jih že zapisali razni socialistični in svobodomiselni misleci:

Proletarska morala:

1. Podlaga: naravne pravice človeka in poznani naravni zakoni.
2. Namen: čim popolnejša sreča človeka.
3. Obseg: vse življenje.
4. Jedro: reguliranje egoizma.
5. Značaj: stvarnost, pozitivnost in enakopravnost.
6. Sredstva: telesna in duhovna ter osebna in družabna higijena in socialna pravičnost.
7. Metode: izobrazba, spoznanje in prepričanje.

Argument. — Morala mora nagibati človeka k dobremu. Kaj je dobro? Dobro je vse, kar koristi človeku. Kaj pa koristi? Koristi vse ono, kar naredi človeka čim zadovoljnejšega, torej srečnega. Namen morale mora torej biti čim večja sreča, blaginja, in sicer sreča na tem svetu, za katerega vemo, da je, v tem življenju, ki ga dejanski živimo. S čim pa dosežemo srečo? Kaj so predpogoji, glavni pogoji sreče?

Samaposebi umljiva in dokazov nepotrebna resnica je, da je telesno in duševno (mentalno) zdravje predpogoj vsake sreče. Ako ni človek zdrav na telesu in umu, ni srečen in družba nima od njega nobene koristi. Čim zdravejša in čim srečnejša človeška družba v vseh ožrtih — to je glavni etični idejal socialistov. Vse, kar torej služi v prvi vrsti zdravju in sreči človeka, je dobro in moralno, kar pa škodi temu, je slabo in nemoralno.

Drugi predpogoj sreče je gmotno in duševno blagostanje človeka. Človek ni srečen, ako trpi pomanjkanje vsakdanjih potrebščin: kruha, obleke, strehe in telesnega ter duševnega razvedrila. Zato pa morajo biti elementarne naravne pravice človeka podlaga proletarski ali socialistični morali. Prva taka pravica je *pravica do življenja* vseh onih, ki imajo sposobnost in voljo za življenje. Ta pravica mora biti prva in glavna; stari mora nad vsako lastninsko in drugo pravico. Kdor krši to pravico, izvrši nemoralni, zločinski čin, pa naj bo kršitelj posameznik ali organizacija. Življenje člo-

veka mora biti nedotakljivo. Edino v silobranu je uboj upravičen. Druga naravna pravica človeka je pravica do poštene eksistence, pravica do dela in vseh sadov svojega dela. Vsaka uredba človeške družbe, ki krati zdravemu in sposobnemu človeku pravico do dela in poštene eksistence, torej do izvrševanja njegovih produktivnih sposobnosti, je nemoralna. Prilaščanje sadov tujega dela brez zamenjave z lastnim delom je tudi nemoralno. Edina upravičena izjema je v slučaju, če je človek v nevarnosti za svoje življenje vsled gladu: v tem slučaju sme vzeti kruh, kjer ga dobi, ako si ne more pomagati na noben drugi način.

Proletarska morala temelji tudi na poznanih prirodnih zakonih in zdravem razumu. Ta podlaga je zdrava in naravna, ker omogoči, da je npravno pravo elastično in prožno, ki se lahko izpreminja in izboljšuje s potrebami časa, torej razvija z ekonomskimi in socialnimi razmerami vred. Mi danes vemo, da je vsaka vejica življenja podvržena naravnemu zakonu razvoja in da ni absolutno ničesar fiksnega ali stalnega. Vemo, da je v življenju večer konflikt, iz katerega se izcimlja izpopolnjevanje oblik in izravnovesnjevanje energije. Vse to se vrši v smislu naravnih zakonov, ki so bili še nedolgo tega odkriti. V skladju s temi zakoni sprejme človeštvo nova pravila mišljenja ali logike, na podlagi katere bo moglo presojati moralnost in nemoralnost dejanj.

(Konec prihodnjč.)

***

Smrt matere ob dvaindvajsetem porodu.

Iz Alpe, Mich., je prišla v liste osem vrstic dolga vest, da je v bolnišnici McRae umrla Mrs. Woloszyk, ko je porodila dvaindvajsetega otroka. Tudi dete je umrlo. Osemnajst njenih otrok je živih, štirje so umrli.

Ko bi še živel pokojni Roosevelt, ki je bil velik oboževalec velikih družin, bi najbrž napisal dolg slavonspev tej ženski. Tako pa je dobila v dnevnikih samo osem vrstic, torej veliko manj kakor kakšna gizdava dama "iz boljših krogov", katero spremlja na njenih sprehodih kak pudel, opica ali pa celo prašiček.

Mrs. Woloszyk in njen mož nista verovala v "kontrolno porodov". Pustila sta, da je prišlo na svet toliko otrok kolikor jima jih je hotel dati Bog. In ko je bilo trpljenja zadosti, je mati podlegla, stara šele 40 let.

Načelnik jeklarskega trusta Mr. Gary je vesel takih družin, ravno tako militaristi, ki hočejo mnogo hrane za topove, katoliški duhovniki in drugi, v katerih interesu je, da je na svetu mnogo sužnjev in malo gospodarjev. V dobrobit človeštva postajajo matere z desetimi in dvajsetimi otroki redkejše od leta do leta. Ker se stvari gibljejo v to smer, je mogoče, da se bo še cerkev s časoma spomnila, da se tudi to vrši po božji volji. In tedaj kontrola porodov ne bo več "greh".

***

Naročajte knjige iz "Proletarčeve" založbe.

Resnim in pametnim za smeh in kratek čas.

Buržvazna sodišča, kolekte i. t. d.

Kakor vsaka dežela, ima tudi ta razna sodišča, ki se dvigajo po instancah od mirovnega sodnika kje v kaki kempi na zapadu, skozi gori do Taftovega trona na zveznem vrhovnem sodišču. Ker je Amerika buržvazna dežela, in poleg tega še visoke kapitalistično razvita dežela, se razume, da njena sodišča niso modelirana po vzoru sodišč v USSR. Dobe pa se med ameriškimi sodniki vsake sorte ljudje. Nekateri hočejo biti tudi pravični, večinoma vsi pa se ravnaajo več ali manj po zakoniku, ki je advokatsko sestavljen, advokatsko upravljan in advokatsko tolmačen, kakor več ali manj v vsaki deželi na svetu, razun v tistih kjer se vlade odstavljajo z nasilnimi strmoglavljenji najmanj vsako četrletje.

Ameriški sodniki so zelo zaposleni ljudje, kot trdijo sami, ako jim hočemo verjeti. Nekaterim se je celo zmešalo, ker so se preveč utopili v obravnave za razporoke in v tožbe vsled raznih drugih družinskih neredov. Veliko posla imajo tudi z obravnavami o umorih; največ posla pa imajo s tožbami med buržuji, kajti buržuji se tožijo vse križem.

Henry Ford je pred leti tožil čikaško "Tribuno" za milijon dolarjev vsled "razžaljennja časti". Tožba je stala okrog dva milijona dolarjev, kajti bila je v resnici "velika" in zanimiva reč. Ko je bila vsa stvar končana, vse priče iz vseh krajev dežele zaslišane, in ko si je sodnik ustvaril sodbo, jo je povedal tudi na glas. Henryju je določil en penny odškodnine in to je pomenilo, da je Henry tožbo dobil in Tribuna jo je izgubila. Notorični federalni sodnik Landis (sedaj ni več sodnik) je nekoč obsodil Rockefellerjev trust na več milijonov dolarjev globe, ki pa jo trust ni nikoli plačal, kajti zanj niso take kazni.

Zelo rada se sodišča pečajo tudi z zadevami stavarjev. Navadno vselej odločijo proti njim, ampak ne prav vselej. Večina sodnikov je dobila sodnijske pozicije s pomočjo delavstva, ampak "na to se ne gleda". Socialistom ameriški sodniki niso bili še nikoli naklonjeni. Ko sta med vojno tožila sodruga Jože Zavertnik in Godina neki slovenski list vsled obrekovanja, je odvetnik lastnika dotičnega lista pred sodiščem hitel pojasnjevati, da sta Zavertnik in Godina socialisti, to pa je bil med vojno zločin, sam na sebi vreden kazni. Sodnik je najbrž izprevidel, da je dotični list res obrekoval omenjena tožitelja, toda obrekoval jih je morda samo s patriotičnih ozirov. Vseeno je na koncu konca dotičnik priznal, da je bitka zanj izgubljena in vsled tega se je s tožiteljima "pomiril" kakor se pač pomirijo take stvari. Več sreče na sodiščih so imeli komunisti. Res se je dogodilo, da so imeli komunisti s sodišči (in obratno) precej opravka, ampak postopala so z njimi mnogo vljudneje, kakor s socialisti in s člani I. W. W. Socialisti so imeli s sodišči namreč opravka tedaj, ko je bilo nevarno biti socialist. V informacijo naj omenim, da komunistov takrat še ni bilo v tej deželi. Pojavili so se šele nekega meseca 1. 1919, in od tedaj se je pričel nov svet.

Včasi se omenja tudi Radnički dom v Detroitu. V

tej zadevi komunisti nimajo nobenega vzroka za pritožbe.

Ameriška sodišča torej nimajo do socialistov nikake ljubezni, pa tudi do komunistov ne posebne. Vendar, če se pomisli na sodne razprave, katerih rezultat je bil, da so morali Debs, Herman, O'Hare in drugi v ječe, medtem ko se je večina glavnih kom. voditeljev znala ogibati ječ, tedaj se v prilog sodiščam lahko reče, da ne obsodijo vselej in vsakega. Kajti če bi, ne bi bilo treba najemati advokatov in ne apelirati na višje instance.

S temi buržvaznimi sodišči se je torej zvezala socialistična mašina v SNPJ., da uniči "D. S." Pakt je najbrž tajen, kakor so vse pogodbe in pa seje "komunističnih" organizacij.

Situacija je namreč taka-le: "Radnik" je dnevnik in dnevno oznanja to zvezo; "D. S." zdihuje tedensko in jamra ter prosi dolarje za obrambo. "Socialisti so se zvezali z buržvaznim sodiščem da uničijo edini slovenski delavski list. . . . ." In nato sledi formula, na kateri je treba podpisati samo ime in označiti vsoto, ter poslati vse skupaj (z vsoto) v "obrambni fond". Dosedaj so v ta fond nabrali okrog \$50. Apele so poslali vsem "naročnikom" mučniške "D. S." in društvam SNPJ. ter najbrž tudi HBZ. Denar pa se vendarle ne vali proti Chicagu.

Hrvatski delavci, ki so dali za "D. S." že nad \$12.000, so namreč po strani izvedeli, da se socialistična mašina ni zvezala z buržvaznimi sodišči. Izvedeli so, da "D. S." ni tožena kot komunističen list, in da se ji kar se njenega komunizma tiče ni treba ničesar bati. Gre se samo, ali je tisti katerega je obdolžila da krade res kradel, ali pa ga je obdolžila po krivem. Če ima dokaze za svoje trditve ne bo obsojena, pač pa bo Blaž Novak izključen iz SNPJ. Toda križ je, da dokazov nima, da jih sploh ni, in da je Bartulovič vedel da obrekuje. Ni pa računat, da se ga lahko pokliče na zagovor pred sodišče. Pred članstvo SNPJ. ni hotel priti debatirati. Tudi sedaj ne mara priti. In tudi pred sodnikom ne bo on debatiral. Za urednika je namreč naznanil človeka, ki ni uredil še nobene številke nobenega lista. Kaj storiti? Vsi pri "Radniku" so se posvetovali in vpraševali za svet svoje drugove advokate. Utajite, so jim rekli. "Tajili bomo," so sklenili soglasno.

Medtem pa, drugovi, napravimo kolekto z največjo bombastiko.

Tožba stane, ampak ker toži revež, se bo tožba gibala v mejah revežev. Ruthenbergova in Fosterjeva obramba vsled tiste "tajne" konvencije v šumi je stala nad sto tisoč dolarjev. Samo en advokat je vzel desetisočake. Tega ne bo v sedanji tožbi. Par stotakov, in stvar bo končana kakor pač že. Če sodnik izreče, da je tožitelj upravičen do odškodnine, tedaj seveda bo kolekta nujno potrebna. In najbrž kolektajo s tega vidika. "Radnikovci" torej kolektajo za tožitelja, ker bi drugače ne naglašali toliko da jih toži za \$25.000 odškodnine. Ako bi bili člani ki imajo še kaj besede pri uredništvu "svojih" glasil pametni, bi morali dobiti za urednike sposobnejše lažnike, če se že hočejo boriti protisocialistični mašini" z — lažmi.—K. T.

Mednarodna socialistična olimpiada na Dunaju.

Dunaj, 19. julija 1926.

Veliki dnevi mednarodnega delavskega športnega slavlja so za nami. Spomin na one velike dneve je pa še vedno živ in prisoten v nas vseh, ki smo doživeli to redko srečo, da smo videli zbrano na dunajskem telovadišču in na dunajskih ulicah vso ogromno, strumno disciplinirano in zavestno armado deset in desetisoč mladih borcev, vrednih predstavnikov nove, doraščajoče in svet osvajajoče socialistične generacije, in da smo poleg teh deset in desetisoč mladih, videli vso stotisočglavo množico zbranega, navdušenega, aktivnega in požrtvovalnega dunajskega proletarijata ter zunanjih gostov. Bil je velik dan, zgodovinski dan, naš dan, dan vsega zavednega, v socialistično zmago trdno verujočega, sigurno zaupajočega, razredno protuberanega proletarijata.

Dunajska mednarodna delavska olimpiada je bila najogromnejša in najzgovornejša manifestacija socialistične moči na svetu, kar jih je kedaj bilo.

To je bil velik dan socializma.

Ob 9. zjutraj so začeli korakati delavski bataljoni, športnih, telovadnih in obrambnih udruženj in korakali so po Ringu in Pratersternu do dirkališča mimo sto in stotisočglave množice v špalirju do 3. popoldne.

A to je bil šele prvi prikaz naše organizirane sile. Na telovadišču in na vseh drugih prireditvah je bilo še toliko zgovorneje in veličastneje videti vso svežo, neupogljivo silo socialistične mladine obeh spolov, in ne samo nje, videti je bilo vso neizčrpno vdanost in vnemo vseh sodrugov do najstarejših, do najbolj utrujenih v deset in desetletnem naporu delu za razširjenje naše ideje, za procvit stranke in vseh delavskih organizacij. Dunajska delavska olimpiada je v športno tehničnem pogledu sijajno uspela, uspela je obenem v tem pogledu, v katerem vidimo socialisti pomen in poslanstvo delavskih športnih, telovadnih in obrambnih udruženj: v pogledu duševnega doumavanja naših nalog in ciljev, v pogledu pravičnega pojmovanja naše borbe, v pogledu zavesti, discipline in solidarnosti.

Videli smo tu, da razpolaga naša socialistična internacionala tudi s svojo ogromno, dovršeno organizirano, zanesljivo in težko premagljivo armado. Naravno tedaj, da so bili dnevi dunajske olimpiade posvečeni istočasno razpravi o nalogah te kompaktne, izšolane armade, zlasti v sedanjih časih reakcije in fašizma. Obrambi delavstva proti napadom združene legalne in takozvane ilegalne reakcije morajo v prvi vrsti služiti te naše sile. Bližnji praktični sklep dunajskih velikih manifestačnih dnevov je bil, da morajo združene sile delavskih obrambnih udruženj braniti vsepovsod delavska prava in delavske pridobitve proti napadom nacionalističnih in drugih reakcionarnih organizacij, ter v to svrhu ojačiti in združiti od kraja do kraja, od države do države!

Na Dunaju je bila torej v teh slovesnih dneh usmerjena v gotov pravec ogromna sila socialističnih borbenih in obrambnih udruženj in ni dvoma, da se bodo uspehi te naše akcije kmalu pokazali. Pred kompaktno silo, stomilijonsko vojaško disciplinirano in socialistično zavedno mednarodno armado bo morala kloniti i fašistovska i vsaka druga reakcija.

("Delavska Politika.")

"BEG IZ TEME" je najnovejša knjiga v slovenski literaturi. Obsega nad 300 strani; v nji so zastopani najboljši ruski pisatelji, ki so kazali ljudstvam pot iz teme. Izšla je v založbi "Proletarca". Cena \$1.75 za vezano v platno, \$1.25 za mehko vezbo.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

SIJAJEN USPEH SKUPNEGA PIKNIKA KLUBOV J. S. Z. V GIRARDU IN WARRENU.

GIRARD, O. — Piknik dne 25. julija, ki sta ga priredila kluba št. 222 v Girardu in št. 243 v Warrenu, je sijajno uspel. Naša naselbina ni velika, v zvezi temu smo imeli udeležbo s kakršno smo bili prav zadovoljni. Še nobena naša priredba doslej se ni tako dobro posrečila kakor ta. Vreme je nam bilo naklonjeno in vse je bilo kakor treba. Ne rečem, da ne bi moglo biti še boljše. Bo v drugič še boljše kakor zadnjič.

Vsem udeležencem in drugim, ki so na en ali drug način pomagali k uspehu, izrekam na tem mestu zahvalo. Članstvo obeh klubov se bo potrudilo, da bo ob vsaki priliki prijaznost na enak način vrnilo.

\$82.10, prebitka od tega piknika sta kluba prispevala v fond za povečanje "Proletarca" in s tem smo prekoračili nam določeno kvoto za blizu \$60. Tako mi podpiramo delavski tisk!

Dne 22. avgusta priredi tukajšnji soc. klub št. 222 JSZ. na istih prostorih piknik, in upamo, da se ga udeležite enako mnogobrojno. — *J. Kosin.*

BONAVENTURA BLAGOSLOVIL NAŠ NAPREDEK.

PUEBLO, COLO.—Pueblski Slovenci, Hrvati in tudi Slovaki že dolgo niso imeli takega "žeganja" kot je bilo v nedeljo dne 11. julija. Obiskal nas je namreč škof Anton Bonaventura Jeglič v spremstvu tovarišev duhovnikov iz starega kraja in nekaterih ameriških duhovnikov. Bilo jih je skupaj precejšnje številce.

Predno je prišel k nam, si je ogledal kraje okrog Denverja, pa tudi po odhodu od tukaj so ga peljali v hribe ter mu jih razkazovali.

Njegov prihod v Pueblo je bil jako "slovesen". Sto avtomobilov ga je čakalo deset milj pred mestom. Razume se, da je bil vsak avtomobil napolnjen z naprednimi pueblskimi rojaki, ki so se kar topili v solzah naprednega navdušenja, kakor hitro so zagledali duhovsko gosposko.

Pred farovžem je bila velika gnječa ljudi, ki so čakali škofa, da jih blagoslovi in utrdi v naprednosti. V nedeljo so mu naredili štiri bloke dolg špalir, da so z njim počastili svojega visokega pastirja. Da, prijatelji, tako časte "naprednjaki" svoje "voditelje." Nič jim ni za par tisoč \$, samo da je sprejem slovesen in odličen gost zadovoljen.

Pevski zbor "Prešeren" pod vodstvom Jermana je pel latinsko mašo. Godba je igrala brezplačno. Naj še omenim, da so "bili" med člani "Prešerna" kom. simpatičarji in eden član W. P. Kaj so tisti ljudje danes, ne ve niti Don Šumina, ki se izmed vseh še najbolj razume ne "radikalne" litanije. Cerkvena slavnost pa ni bila samo cerkvena, ampak tudi patriotska. "Prešeren" je zapel ameriško himno in slovansko himno "Hej Slovani".

Ker sem ravno pri "Prešernu", naj omenim, da je napravil s svojim koncertom dne 20. junija \$202.50 dobička, katerega je prispeval za Slepški dom v Sloveniji.

Naš Pepe se je vrnil iz Chicaga brez pipca. O večini glavnega odbora SNPJ. ima zelo slabo mnenje. Če je v pravem, sestoji ta večina s samih slabih ljudi. Pravi, da mu ni nič žal, kar ga ni priznala za gl. odbornika. V taki družbi se bi morda še pokvaril. Rad pa ima nekatere ljudi, posebno iz Clevelanda, za katere je mislil, da so "proti komunistom". Well, ljudje se lahko spremenijo!

V "Proletarcu" sem videl, da je br. gl. tajnik SNPJ. citiral gotov odstavek mojega zadnjega dopisa na seji glavnega odbora in da je radi tega hotel "Proletarca" uvrstiti med liste, ki jih je neki predlog označil za sovražne SNPJednoti. Ko sem to čital, sem se zelo čudil in se še zdaj čudim. Ko se bom nehal čuditi, bom napisal zanimiv dopis, da se bodo tudi drugi čudili. — *Old Timer.*

SODRUGOM V BARBERTONU IN OKOLICI.

BARBERTON, O. — Članstvu kluba št. 232 JSZ. naznanjam, da se prihodnja seja dne 8. avgusta prične ob pol desetih dopoldne, torej prej kot običajno, in to vsled raznih važnih zadev, ki jih bomo imeli na tej seji. Razpravljali in sklepali bomo tudi glede piknika, ki ga priredi naš klub v nedeljo 15. avgusta. Ukrepali bomo glede kvote, ki je določena naši naselbini za povečanje "Proletarca", in mislim, da je vsakdo za povečanje.

Sodrug, naša seja dne 8. avgusta bo torej važna. Udeležite se je polnoštevilno in privedite s seboj somišljenike, da se nam pridružijo pri delu za socializem. — *John Jankovič, tajnik kluba.*

PIKNIK SPRINGFIELDskega KLUBA J. S. Z.

SPRINGFIELD, ILL. — Klub št. 47 JSZ. priredi v nedeljo dne 8. avgusta ob 1. popoldne piknik na farmi sodruga in sodruginje Logar, na katerega vabimo vse zavedne delavce v Springfieldu in okolici. Klubov namen je na tej prireditvi ugoditi vsem udeležencem, zato so se člani in članice zavzele poskrbeti čim boljšo postrežbo.

Na pikniški prostor pridete, ako vzamete poulično karo So. Grand Ave. do konca, to je, do Dvajsete ceste. Tam boste dobili truck, ki bo prihajal po izletnike od 1. do 3. popoldne. Kdor ima avto, naj gre po isti cesti. V slučaju slabega vremena se naš piknik vrši v nedeljo 22. avgusta.

Sodrug, somišljeniki in prijatelji v Springfieldu in okolici, na svidenje v nedeljo 8. avgusta. — *Jos. Ovca, tajnik.*

MNENJE O REVJI "POD LIPO".

CHISHOLM, MINN. — Iz Ljubljane sem prejel iztis revije "Pod Lipo", katero sem ob tej priliki prvič dobil v roke. Pošiljatelju iskrena hvala. Prečital sem vso, in reči moram, da se mi vsebina zelo dopade. Posebno mi je ugajala Cankarjeva "Lepa naša domovi-

na". Sdrugom v Sloveniji čestitam, ker imajo tako lepo revijo. Želim, da bi postala obsežnejša in da bi se razširila kakor tak dober in potreben list zasluži. Povsod se moramo boriti proti nazadnjaštvu, predsodkom, neznanju in izkoriščevalcem. Eno naših najboljših sredstev v tem boju je naše časopisje in literatura. "Pod Lipo" zavzema v tem boju častno mesto. — *Joseph Ule.*

IZLET KLUBA ŠT. 45 NA FARMO SODRUGA KUŽNIKA.

WAUKEGAN, ILL. — Klub št. 45 JSZ. priredi v nedeljo dne 8. avgusta za svoje člane in članice, prijatelje kluba in za tiste ki so pomagali pri naših priredbah, izlet na Kužnikovo farmo v Grays Lake. Tisti, ki ne vedo kako priti na ta prostor, dobe navodila pri pripravljalnem odboru, v katerem so Max Kastelic, John Mahnich in Frances Zakovšek. Poleg prej omenjenih vabimo tudi naše sodruge in prijatelje v Chicagu, da pridejo na ta piknik. Zabave bo mnogo za vse. — *Odbor.*

HILLQUIT, BERGER IN ONEAL BODO GOVORILI V CHICAGU DNE 29. AVGUSTA.

CHICAGO, ILL. — Socialistična stranka okraja Cook priredi v nedeljo dne 29. avgusta v parku Riverview na North Western Ave. velik piknik, na katerem bodo med drugim govorili kongresnik Berger, mednarodni tajnik soc. stranke Morris Hillquit, urednik "New Leadra" James Oneal in drugi.

V soboto dne 28. avgusta, to je večer pred piknikom, se bo vršil banket, na katerem bodo govorili prej omenjeni in drugi člani eksekutive. E. V. Debs bo nastopil na obeh priredbah, ako mu bo dopuščalo zdravje. Vstopnice na banket in piknik se dobe v uradu "Proletarca" in v drugih strankinih lokalih. — *P. O.*

***

Ne pustite se varati pri kupovanju zemljišč.

Med mnogimi čudnimi prošnjami, ki jih dobivajo naša zastopstva v tej deželi, je ena najbolj pogostih ta, da bi ta ali oni konzulat prodal prosilčevo zemljišče, katerega prosilec sam ni mogel prodati. Skoraj neverjetno je, koliko naših ljudi se da prevariti, da vložijo svoje težko prislužene prihranke v "real estate" za "investicijo". Skoraj redno se izkazuje, da tako zemljišče ni vredno niti desetine tiste cene, ki je bila plačana da bi se moglo prodati s profitom, je popolnoma izključeno, ker se navadno sploh ne more prodati.

Na nekatere metode goljufivih agentov smo že upozorjali. Ali teh metod je toliko, da jih ni mogoče vseh opisati. Ena, kateri naši ljudje pogostoma nasedajo, je sledeča: Agent ima izvlečke, navidezno iz časopisov, v katerih se pripoveduje, da namerava kakšno veliko podjetje, Ford, United States Steel, Standard Oil ali podobno, zidati veliko tovarno ali kaj podobnega v kraju, kjer agent prodaja zemljišča. Kadar bo nova tovarna dograjena ali izvrtan nov vrelec ali izrabljena vodna sila, tedaj bodo cene zemljišč v tem kraju čez noč poskočila, in agent je tak patriot, da privošči le svojim rojakom velikanske profite, ki jih bodo lahko pospravljali, kadar zraste novo mesto v puščavi. Ljudje verjamejo, kupujejo, in prepozno spo-

znavaajo, da so bili ociganjeni. Menda še noben naš delavec v tej deželi ni obogatel s špekulacijo z zemljišči; svoje prihranke je pa na ta način že mnogo njih izgubilo. Če želi kdo kupiti stavbišče in zidati svojo hišo, je te povsem druga reč; in še tedaj je priporočljivo, če ni vse popolnoma jasno, da se kupec obrne na kakšno zanesljivo banko ali na znanega pravnika za svet, preden sklene kupčijo. Desetkrat več previdnosti je pa treba, če se kupuje zemlja v druge namene, zlasti še, če je v kraju, v katerem kupec ne živi in ki je nemara tudi preveč oddaljen, da bi se človek sam šel prepričati. Starejši naseljenci se bodo še spominjali na "lote", ki so bile naenkrat v morju ali pa v Mišiganskem jezeru. Take in podobne kupčije se še vedno vrše in skrajna previdnost je potrebna slej ko prej. — *C. E., — SHS.*

***

DRUŽINSKE RAZMERE MED UMETNIKI.

Nekemu slovitemu glasbeniku, ki je bil večkrat razporočen in poročen, se je tole pripetilo: Ko je nekega večera delal v svojem študiju, plané k njemu žena, ki je bila istotako večkrat poročena in razporočena, in mu vsa v strahu hiti pripovedovati: "Teci, Rudolf, hitro . . . tvoj otrok in moj otrok pretepata najinega otroka." — *Nebelspalter* (Zurich).

***

PRIREDBE SOCIALISTIČNIH ORGANIZACIJ.

SHEBOYGAN, WIS.—Izletna priredba v nedeljo dne 8. avgusta, v kateri sodelujejo milwauški soc. pevski zbor "Naprej", milwauški klub št. 37 JSZ. in sheboyganski klub št. 235 JSZ. Vrši se na Pirčevih prostorih, Calumet Drive.

WOODSIDE PARK, PA.—Piknik okrajne socialistične organizacije v nedeljo 8. avgusta.

SPRINGFIELD, ILL.—Piknik kluba št. 47 JSZ. v nedeljo 8. avgusta na Logarjevi farmi.

WAUKEGAN, ILL.—Izlet članstva kluba št. 45 J. S. Z. in prijateljev v nedeljo dne 8. avgusta na Kužnikovo farmo v Grays Lake.

BARBERTON, O.—Piknik kluba št. 232 JSZ. v nedeljo 15. avgusta.

GIRARD, O.—Piknik kluba št. 222, JSZ. v nedeljo 22. avgusta na Dežmanovih prostorih.

CHICAGO, ILL.—V nedeljo 29. avgusta piknik okrajne soc. organizacije v parku Riverview. Večer preje, v soboto dne 28. avgusta, banket. Na obeh priredbah govore člani eksekutive soc. stranke, med njimi sod. E. V. Debs.

CHICAGO, ILL.—Dramski odsek kluba št. 1 JSZ. bo imel dramske predstave na sledeče dneve: **V nedeljo dne 24. oktobra; v nedeljo dne 5. decembra** koncert klubovega pevskega zbora "Sava"; **dne 31. decembra** Silvestrova zabava.

MILWAUKEE, WIS.—Koncert v nedeljo dne 12. decembra, ki ga priredi soc. pevski zbor "Naprej" (slavnost petnajstletnice "Napreja"). Sodelovali bodo klubi JSZ. in dramski odsek kluba št. 1.

(Tajnike klubov prosimo, da nam sporoče datume svojih priredb, da jih uvrstimo v ta seznam.)

Pomen VI. zboru J. S. Z. za naše gibanje in drugo.

Piše Jos. Presterl, Collinwood, O.

(To poročilo je bilo poslano za priobčitev v predzadnji številki "Proletarca", a je radi pomankanja prostora moralo izostati. — Ured.)

Namenil sem se opisati svoje vtiske s VI. rednega zboru JSZ., ker je bil zbor vreden, da se piše o njemu. Predno nadaljujem o zboru, sem bom dotaknil "vprašanja pip." V 983. številki "Proletarca" sem čital o VI. zboru JSZ. in njega udeležencih članek, ki je bil zelo zanimiv in pisan v "šaljivem tonu", tako da sem se večkrat od srca nasmejal. Vendar pa je pisec napravil veliko pomoto pri opisovanju moje pipe. Z vsem bi soglašal, ne pa s trditvijo o pipi, katere nisem še nikoli imel; žal mi je, da nisem z njo delal konkurence Bricovi in Gardenovi pipi, ampak dejstvo je, da je nimam.

Nekje sem čital bombastično bahanje o "velikanski udeležbi" evharističnega kongresa v Chicagu, in dotični bahavi pisar komentira svoj kongres z opazko, da je teden pozneje zborovala v Chicagu peščica socialpatriotov v rdeči dvorani SNPJ.

Dotičnemu collinwoodskemu "sotrudniku" pobožnega "Am. Slovenca" povem le toliko, da je v Chicagu na VI. zboru JSZ. zborovala skupina ljudi, ki ne kloni pred nikomur. Kolena jim ne zdrsejo v blato pred nikakršnimi oblačili. Nikomur ne poljubljajo nog in rok, nikomur se ne klanjajo v hlapčevski ponižnosti, nikomur ne delajo štafaže. Ta "mala peščica" je zadal slovenskemu klerikalizmu v Ameriki velikanske udarce; desetisoče naših rojakov je iztrgala izpod farovškega vodstva in vpliva. Tudi če bi ostali vsi jugoslovanski škofje v Ameriki vse to poletje in potovali iz naselbine v naselbino, ne bi mogli zbiti te "male peščice" na tla. Naši sodrugi borci in učitelji so napravili več dobrega za slovensko delavstvo in za delavstvo v splošnem, kakor vsa slovenska cerkvenjaška mešenica skupaj z vsemi svojimi duhovniki, katerih je, kot pravijo, več kakor sto. "Peščica socialpatriotov" služi delavstvu. Bori se proti temi. Organizirala je mnoge dobro uspevajoče koristne ustanove, med njimi SNPJ. In klerikalci? V čem je takojmenovan evharistični kongres koristil ljudstvu? Kaj je slovenska ameriška duhovščina storila dobrega za delavstvo? Ali ni glasilo KSKJ. še vselej oglašalo kapitalistične kandidate—kandidate strank, v katerih sedaj posebna senatna komisija preiskuje volilno korupcijo? Klerikalizem služi temi. Zavaja ljudstvo, zato da ga lažje vara. Naša "mala peščica" pa hoče ljudstvo, ki bo znalo misliti, kajti edino le v tem slučaju se bo znalo otresti vplivov teme. S svojim časopisjem, s shodi, predavanji in literaturo smo osvobodili tisoče delavcev iz objema teme ter jih privedli k svetlobi. Ponosni smo na to delo in s prezirom gledamo na nasprotnike v nižinah teme.

Vsakdo, ki se je udeležil VI. rednega zboru JSZ., je ponosen, da je član JSZ. in socialistične stranke. Vsem se je bralo na obrazih, da se zavedajo važnosti dela ki ga vrše. Vsakdo je bil vesel, ko je videl, da je JSZ. ena izmed najvzornejših organizacij v stranki, in da je dobila to priznanje od Wm. Henryja, tajnika soc. stranke, in od raznih drugih zastopnikov stranke ter njenih narodnostnih federacij.

Pred letom dni sem se udeležil masne konvenci-

je soc. stranke za Ohio in sosedne države, ki se je vršila v Clevelandu pod predsedstvom s. E. V. Debsa. Priznam, da je vladal na omenjeni konvenciji vzoren red, da so bile razprave stvarne, vendar pa se je opazilo, da organizacija še ni povsem prebolela udarcev, ki jih ji je zadal Palmerjev "justični department" in pa razdori, katere so zaneli ekstremisti. Opazilo se je, da vezi še niso utrjene, in da je organizacija še rahla, da je šele v stadiju utrjevanja. Udeležil sem se ob tisti priliki tudi banketa, ki ga je priredila clevelandška skupina stranke v počast s. Debsu in ostalim udeležencem konvencije.

Ko sem prisostvoval sejami VI. zboru JSZ. in se udeležil banketa, ki ga je priredil klub št. 1 v počast udeležencem zboru, sem se spomnil omenjene konvencije in banketa v Clevelandu, in priznati moram, da je naš zbor in naš banket daleč prekosil clevelandsko masno konvencijo in njen banket. Priznam, da so bili na clevelandski soc. konvenciji (to je bila namreč konvencija članstva iz Ohija in sosednih držav) dobri govorniki, zdi se mi pa, da niso govorili tako smotreno kakor naši v Chicagu. V Clevelandu so drug drugega navduševali, v Chicagu pa se je vsakdo zavedal, da navduševanje ne opravi dela; morda bo kdo mislil, da sem dobil tak vtis zato, ker so bili govori na clevelandski konvenciji izključno angleški, v Chicagu na VI. zboru JSZ. pa večinoma slovenski. Ta razlika ni vplivala name, kajti toliko vendarle razumem angleško, da sem lahko sledil in razumel govore ter razprave. Razlika med tema zboroma je bila v tem, da se je na prvem pogrešalo živahnosti in tiste energične volje za delo, ki je vladala na VI. zboru JSZ.

To moje mnenje je potrdil tudi tajnik soc. stranke, ki je nagovoril naš zbor in dejal, da ga veseli govoriti na zboru jugoslovanske federacije, katera je izmed vseh pokazala še največ razumevanja ameriške psihologije in največ volje za kooperacijo z ameriško stranko. Dejaj je, da JSZ. za stranko ni breme, ampak pomoč v vseh ozirih. V podobnem smislu so govorili drugi bratski delegatje, predvsem zastopnica češke in zastopnik italijanske federacije, ki so čestitali JSZ. na njenem napredku in uspehih. Dobil sem v teku treh dni zborovanja vtis, da je bil ta zbor najboljši naš zbor kar sem jih do danes še videl, in da je imel pomen, kakršnega morejo razumeti le aktivnejši sodrugi. Zbor JSZ. namreč reprezentira ne le razredno gibanje našega delavstva, ampak tudi duhovno, to je prosvetno in kulturno gibanje našega delavstva. Zbor JSZ. je reprezentiral VODILNO silo naših naselbin, namreč tisto vodilno silo, ki DELUJE za napredek in se BORI za interese našega delavstva ter ŠIRI luč znanja.

(Dalje prihodnjič.)

***

Angleška delavska delegacija pride v Zed. države.

Dne 30. julija se je odpeljala iz Anglije v to deželo delegacija, katere namen je med ameriškim delavstvom apelirati za denarno pomoč angleškim premogarjem, ki so na stavki od 1. maja. Delegacija bo imela prvi sestanek s predsednikom Am. del. federacije Greenom, nato pa prične s svojo nalogo po vzhodnih državah.

Libraryska konferenca JSZ. in shod dobro uspela.

LIBRARY, PA. — Štirinajsta konferenca klubov JSZ. in društev Izobraževalne akcije JSZ., ki se je vršila v nedeljo 1. avgusta v slovenskem izobraževalnem domu v tej naselbini, je napravila zaključke, ki so zanjo dalekosežnega pomena.

Naloga novega odbora je, da v bodoče agitira kolikor največ mogoče, da se poveča udeležba na naših konferencah. Nadalje bo odbor skrbel, da pride že pred konferenco v časopisje njen spored, npr. v istem smislu, kakor ga imajo zbori JSZ. in konvencije podpornih ter vseh drugih organizacij. Na ta način bodo prišli zastopniki na zborovanje že poučeni o programu, oziroma o sporedu konference. V važnih točkah bo odbor delegiral referante, katerih naloga bo zboru poročati o predmetu, in na podlagi tega poročila se bo potem vršila razprava.

Zastopniki bodo v bodoče klicani po naselbinah, oziroma po številkah klubov in društev ki pripadajo k Izobraževalni akciji, da poročajo o delu in svojem kraju.

Štirinajsto konferenčno zborovanje JSZ. v zapadni Pennsylvaniji je otvoril tajnik Konference s. John Terčelj. Za predsednika je bil izvoljen s. John Jereb, zapisnik pa je vodil s. Nick Krašna.

Konference se je udeležilo okrog 40 oseb, med njimi Christina Omahne iz Clintona, Ind., ki je na agitaciji v Pa. za Prosveto in Proletarca, Bartol Yerant iz Aliquippa, ki se je ob tej priliki prvič udeležil zborovanja Konference po njeni reorganizaciji, Frank Zaitz, urednik "Proletarca" in zastopniki raznih klubov ter društev in libraryski somišljeniki.

Pismo, ki ga je poslal konferenci s. Sidney Starck v imenu soc. stranke pittsburškega okrožja, apelujoč na sodelovanje, je konferenca vzela na znanje ter zaključila, da bo pomagala stranki v tem delu Penne tudi gmotno v kolikor bo mogla. S. Anton Zornik je sporočil, da ni mogel priti na to konferenco, ker je šel na Greensboro, Pa., kjer je v teku akcija za organiziranje kluba JSZ. O organizatoričnem delu sta poročala člana tozadavnega odseka sodruga Peternel in Britz. Pod točko poročila zastopnikov so se oglasili Česnik, Peternel, Britz, Tekavc, Posega, Langerhole, Kuna, Semec, Yerant, Medved in drugi. Nekateri so samo pripomnili, da se ni v njih naselbini izvršilo nič takega da bi zahtevalo posebno poročilo.

Sklep, da ostane naročnina na Proletarca za nove naročnike znižana, ostane v veljavi do bodoče konference. Razliko znižanja poravnava Konferenca iz svoje blagajne.

Konferenca je razpravljala o agitaciji, o Ameriškem družinskem koledarju, o situaciji med premo-garji itd.

V letošnjo volilno kampanjo bo Konferenca posegla z vso svojo močjo. V načrtu ima aranžirati velik shod, na katerem bi nastopil predsednik Pennsylvanske delavske federacije sod. James Maurer.

V novi odbor Konference so izvoljeni: John Terčelj, tajnik; Vinko Peternel, pomožni tajnik; odborniki: Česnik, Rupnik, Britz, Langerhole in Posega, skupaj sedem članov. Ta odbor je dobil nalogo sklicati prihodnjo konferenco kadar bo uvidel da je potrebna, in določiti za kraj zborovanja naselbino, kjer bo uspeh Konference najbolj zasiguran.

O poteku VI. rednega zbora JSZ. je poročal delegat pennsylvanske konference s. L. Britz. Za predsednika popoldanskega shoda je bil izvoljen John Terčelj.

Shod se je pričel ob 2. popoldne. V otvoritvenem govoru je s. Terčelj pojasnil naloge in delo Konference JSZ. Naglašal je, da ima ne samo delo ampak izdatke v zvezi s svojimi aktivnostmi. Rednih dohodkov Konferenca nima, zato je odvisna predvsem od kontribucij posameznikov in klubov. Apeliral je na udeležence, da naj tisti ki morejo, prispevajo za njene aktivnosti, in rezultat je bil, da se je nabralo nekaj nad \$36. Sodruga Tekavc in Jereb sta razpečala nekaj socialistične literature. Nato je predsednik predstavil s. Zajca, ki je govoril nad eno uro o stavki katoliške duhovništvine v Mehiki, katera je "izbruhnila" ta dan, o metodah reakcije v borbi proti ljudskim interesom, o korumpiranosti politikov in političnih mašin ameriških kapitalističnih strank, o unijskem pokretu v Ameriki, o situaciji med premo-garji, o U. M. W. itd. Dotaknil se je tudi navala reakcije na SNPJ., ki hoče to organizacijo z raznimi metodami spraviti pod svojo kontrolo. Govornik je posebno naglašal, da ima kapitalizem, klerikalizem, in vlastodržci vseh časov sploh, največjo oporo v nevednosti ljudskih množic. Klerikalizem v Mehiki služi privatnim interesom, to je, mednarodnemu kapitalizmu, pod pretvezo, da se bori proti mehiški vladi za vero. V resnici se bori za privatno posest zemlje, olja, rude in vseh drugih bogastev. Sedanjí boj v Mehiki je le primera, kako se lahko pod raznimi maskami deluje za čisto nekaj drugega kot pa trdijo tisti ki vodijo borbo. Slikal je ob tej priliki, da se tudi pod masko revolucionarnega fraziranja služi reakciji, in dokazoval, da je poslednja leta taktika takozvanih "ekstremistov" služila in služi reakciji, naj-sibo v unijah ali kjerkoli. Ključ do osvoboditve je v duševnem dvignjenju človeka. Neuka masa se v teku nekaj let zopet pogrezne v odvisnost, neglede, kako uspešna izgleda "krvava" revolucija. Človeštvo ni in ne more napredovati več kot mu dopuščajo njegove umske moči. Delavec ne more biti zaveden, ako ga objemajo hlapčevski nagoni. Stavke ne bi bile nikoli dolgotrajne, ako bi bile kompanije od prvega dne stavke prepričane, da ga ni delavca, ki bi hotel postati skeb. Sedaj porabijo unije v stvarkah največ svoje energije v kampanjah za odvrčanje napolzavednih in miselno šibkih delavcev od stavkokaštva. Kompanije računajo s to slabostjo mnogih delavcev, in zato so mnoge stavke tako težke, zato je treba toliko žrtev in toliko gorja — po krivdi delavcev. Nestanovitni so v stvarkah, stavkokazijo v politiki, in uživajo "duševno" hrano, kakršno jim dajejo kapitalistični interesi. Socialistične literature se branijo.

Proletariat napreduje, ali v boju nad kapitalizmom bo postal zmagovitejši šele ko postane močnejše razredno zaveden, ko porazi hlapca v človeku.

Dotaknil se je tudi važnosti, ki jo ima Konferenca JSZ., in dokazoval, kolikor več bi lahko koristila, ako bi imela več zaslonbe, in to v vseh, ne samo v nekaterih naselbinah. — Prisotni so govorniku pazno sledili do konca, dasi je bil dan izredno soparen in ni baš prijetno sedeti v dvoranah.

Shod je bil ves čas miren. Na vprašanje predsednika, ako želi kdo navzočih od govornika kako pojasnilo, se ni nihče oglasil. Shod je napravil na udeležence najboljši vtis. — T.

***

Agitirajte za razširjenje "Proletarca".

Moji vtisi s VI. rednega zbora JSZ.

Piše Nace Žlemlberger, Glencoe, O.

(Nadaljevanje.)

Še pred osmo uro zvečer smo bili zopet skupaj pred poslopjem SNPJ. Oddali smo vstopnice, katere je delegatom poklonil klub št. 1, in odšli najprvo v spodnjo in potem v gornjo dvorano. Okrog 9. ure je bilo omizje zasedeno.

Nič ne pretiravam, ako pravim, da je bil ta banket, prirejen v počast delegatom VI. rednega zbora JSZ., sijajen, — ne po razkošju, ker razkošja in pompa socialisti na priznamo in ne poznamo, — ampak po vzorni postrežbi in po prvovrstnem izvajanju programa. Povsod red, vsaka stvar na svojem mestu, nič čakanja med posameznimi točkami. Vse priznanje klubu št. 1, njegovemu pevskeemu zboru "Sava" in kuharicam ter sploh vsem, ki so pripomogli do tako lepe priredbe.

Zelo pa sem zameril predsedniku banketa, ki me je po šaljivem uvodu predstavil za prvega, ki bo govoril izmed delegatov. Zdelo se mi je, da me doleti kaj takega, ampak računam sem, da bom najbrž kje med zadnjimi in bi le dopolnil kar se bi mi zdelo da niso že drugi povedali. Najlažje je namreč študirati svoj "spič", če pustiš drugim naprej. Razumeli boste torej moje iznenadenje, ko sem kar naenkrat stal pred polno dvorano in govoril kar mi je pač prišlo hipoma na misel. Ko je bila moja postaja končana, mi ni bilo več žal, da sem bil prvi, kajti rešen sem bil študiranja "spiča" in sem se lahko udal nasladam, ki so bile na mizi.

Govorov je bilo precej in različni. Zanimiv je bil govor strankinega tajnika, govor tajnika italijanske federacije s. Romualdija, sodruga Kinga, ki je urednik "American Appeals", Jožeta Zavertnika, Mikšeta iz Clevelanda, V. Cainkarja, D. J. Lotricha in drugih.

Pevske točke, v katerih je nastopil klubov zbor "Sava", so bile fino izvajane. Godbo nam je oskrbel tamburaški zbor Crvena Zvezda, odsek organizacije št. 20 JSZ. (organizacija št. 20 tvorijo srbski sodrugi). V deklamacijah so nastopili Peter Kokotović, ("Jan Hus"), Joško Oven ("Matija Gubec") in Anton Žagar (V blaznjenju).

O, da ne prezrem, in pa hčerka sodruga in sodruginje John Turk, Annie, ki je deklamirala Tone Seliškarijev "Rudnik". Rekli so mi, da je Annie stara dvajset let, in veselilo me je, videti čikaško slovensko deklico deklamirati pesem o rudarjih . . .

Po končanem programu se je oglašil Fred A. Vider, in apeliral na udeležence, da naj se ob tej priliki spomnijo akcije za povečanje "Proletarca". Nabralo se je \$57.73, kot je bilo že poročano.

Predsednik je naznanil, da je na vrsti poslednja točka — ples. Tudi jaz sem se vrtil, ne vem ali zato ker je ples zabaven, ali zato, da iztresem iz svojih nog revmatizem. Plesalke, s katerimi sem se vrtil, so bile vse dobre, in čudno, vsaka me je pohvalila, da sem tudi jaz dober plesalec. Ob taki hvali sem se počutil kot dvajsetleten fant in sukal sem se še urnejše.

Ne vem, koliko let imam še do konca. Za seboj jih imam že mnogo. Ali naj jih bo pred menoj koli-

kor koli, ta banket mi ostane vedno v spominu, in mislim da tudi drugim.

Naslednji dan, to je dne 4. julija po seji sta me čakala z avtom sodruga John Thaler in Anton Slabe, ki sta povabila večjo družbo ohijskih in drugih delegatov na Thalerjev dom v Cicero. Bil je prijeten večer. Soproga s. Thalerja je nam postregla z večerjo, s. Slabe pa je izginil nekam v klet in nam prinesel hladilne in bodrilne pijače. Vem, da se take kapljice ne dobi v Glencoe. To ti je, prijatelji, tekočina, ki pripravi človeka da lahko poje naprej in čez tudi če peti prav nič ne zna. Razgovori naši so bili stvarni, špas neprisiljen in ko smo se razšli, smo bili soglasnega mnenja, da smo prebili skupaj lep večer.

Dne 5. julija, po zaključenju zbora, me je povabil moj stari prijatelj Jože na svoj dom v Clarendon Hills, ki je uro vožnje z železnico zapadno od Chicaga. Njegovi gostje so bili ta večer tudi s. Anton Zornik in sodruga Jos. Radelj starejši in mlajši. Jože ima tam malo farmo, na katero se je preselil pred par leti. Pogovarjali smo se o tekočih dogodkih, o delavskih bojih v prošlosti in podobno. Soproga s. Zavertnika pa je skrbela, da nismo bili gladni.

Ob takih pogovorih se človeku osvežijo spomini, spomini na borbe desetletja nazaj. Zanimivi so ti spomini, in ob enem šola. Človek primerja, računa, ugiba in definira. In boj gre naprej. Mi tudi.

Zaključili smo šesti redni zbor JSZ. Šesti v dvajsetih letih, kajti naše organizirano gibanje med jugoslovanskim delavstvom v Ameriki sega dobrih dvajset let nazaj. L. 1916 se je vršil šele tretji redni zbor. Potem ni bilo nobenega do l. 1923. In od tedaj smo imeli tri. Napredek. Včasih je prišlo na zvezne zборе komaj ducat slovenskih delegatov. Na prošlem zboru je bilo zastopanih s svojimi delegati 28 klubov JSZ., tri konferenčne organizacije in osemnajst društev Izobraževalne akcije JSZ. To je napredek! In če je razpoloženje za delo, ki je vladalo na zboru kako merilo za bodočnost, tedaj lahko sklepamo, da bo sedmi redni zbor l. 1928 še veličastnejši kakor je bil šesti.

(Dalje prihodnjik.)

SMRT NA OBISKU V WAUKEGANU.

WAUKEGAN, ILL. — Dne 29. julija je tukaj umrl Valentin Kavčič, znan mnogim tukajšnjim rojakom. Star je bil šele 30 let. Resno bolan je bil okrog teden dni. V prerani grob ga je pognala srčna hiba. V Waukeganu zapušča sestri Ano Mahnič in Mary Mihevc, v starem kraju pa očeta. Pogreb je imel civilen.

Pokojni Valentin Kavčič je bil svoječasno aktiven član kluba JSZ. v Waukeganu, član Sokola, pevskega zbora Nar. čitalnice itd. Poslednja leta ni prihajal na razne priredbe in je opustil aktivnosti. Po dolgem času smo ga videli na pikniku kluba št. 45 JSZ. dne 20. junija, in to je bila zadnja prireditev, katere se je udeležil. Sorodnikom naše sožalje.

Koncem julija je podlegel poškodbam, katere je dobil na dosedaj še nepojasnjen način, rojak John Skala, brat Rudolfa Skala. Dobili so ga dne 17. julija blizu njegovega stanovanja v nezavesti, v kateri je ostal do smrti. Sumi se, da je bil napaden, ali pa mu je zadal udarce kak avtomobil. Star je bil 35 let, oženjen. Pogreb je bil civilen. — P.

IZ UPRAVNIŠTVA.

Fond za povečanje "Proletarca" izkazuje v tej številki \$925. Vključeni so v njemu vsi prispevki, katere smo dobili do 31. julija. Od zadnjega do tega izkaza je \$144 prirastka. Do celotne kvote manjka še \$75. Upamo, da jo bo prihodnji seznam ne le dosegel, ampak presegel.

Prispevki, ki so jih poslali v ta fond klubi JSZ. v Canonsburgu in Meadowlandsu, Pa., nadalje Marko Tekavec (nabiralna pola) in drugi niso vključeni v izkazu, kateri je priobčen v tej številki, pač pa bodo v prihodnjem.

Kluba JSZ. v Girardu in Warrenu, O., sta priredila piknik, katerega prebitek sta namenila v fond za povečanje Proletarca. Upravni odbor je določil za Girard, Warren in okolico kvoto \$25 v ta fond. Poslala sta, kot prebitek piknika, \$82.10 in s tem daleč preseгла njim določeno kvoto. Sodrugi v omenjenem okolišu hočejo povečanje Proletarca, kar so pokazali z dejanjem. Vse priznanje njihovi uspešni akciji.

Sodrug Josip Radelj, West Allis, Wis., ki je že dolgo let znan v naši delavski javnosti, piše: "... Priloženo pošiljam tri naročnine in vsoto \$24.50, katero sem nabral v namen povečanja Proletarca. Ob enem naznanjam, da bom nadaljeval z agitacijo... Prosim vas tudi, da mi pošljete vse potrebne listine za organiziranje kluba JSZ. na West Allisu." Pismo zaključuje s pozdravom delegatom in drugim članom prošlega zbora JSZ., in s pozivom, da se lotimo dela, ki smo ga na V. rednem zboru obljubili izvršiti. Sodrug Radelj je pionir našega gibanja tukaj in v starem kraju. Zaveda se, da naloge še niso izvršene in da ne bodo, dokler ne bo delavstvo postalo dovolj močna sila.

Sodrug Mikše v Clevelandu je nabral za povečanje "Proletarca" \$23.55. Pripomogel je s to vsoto, da manjka samo še \$1 za dopolnitev kvote za Cleveland in okolico. S. Mikše je član kluba št. 27 v Clevelandu. Na VI. rednem zboru je zastopal društvo Naprej št. 5, SNPJ., in št. 20, SSPS. Izmed agitatorjev za povečanje Proletarca je on v Clevelandu zbral največjo vsoto.

Izobraževalni in dramski klub "Slovenija" v San Franciscu, Calif., je poslal prošli teden že drugi prispevek v fond za povečanje "Proletarca". Dasi ni pridružen h kaki centralni delavski organizaciji, kakršna je JSZ., je vendar dokazal, da ga tvorijo zavedni delavci. Sodeluje pri vsaki napredni akciji in "Proletarcu" je bil vedno naklonjen. Ne samo bil, ampak mu je tudi sedaj naklonjen.

Vsota \$1000 za povečanje Proletarca osem strani vsaki drugi teden bo kmalu dosežena. Osem strani vsaki drugi teden, ali z drugimi besedami, 4 strani povečanja za vsako številko, je precej, ni pa dovolj. Vsem, ki so sodelovali v tej kampanji in vsem prispevateljem izreka upravištvo priznanje in zahvalo za trud in požrtvovalnost. Ob enem apelira na vse prijatelje "Proletarca", naj s kampanjo nadaljujejo, in s tem omogočijo povečati naše glasilo za osem strani več VSAKI teden.

V našem ženskem svetu je precejšnje število zavednih žen, ki so aktivne na raznih poljih našega dela in sodelujejo pri vseh naših akcijah. Ena teh sodruginj je Anna Sedminek, Mt. Clemens, Mich., ki smo jo omenili že v eni prejšnjih številok. V svojem pismu pravi med drugim: "Priložena vsota v znesku \$5 je za en izvod knjige "Beg iz teme", \$3.25 pa v podporo učitelju "Proletarcu". V kraju kjer živim sedaj, ni Slovencev, zato ne morem agitirati za razširjenje našega glasila. Vsled tega prilagam omenjeno vsoto, da pomagam na ta način, ker mi na drugega ni mogoče..."

Andrew Milavec, Cokedale, Colo., piše: "Ker mi bo naročnina v kratkem potekla, jo takoj obnavljam, zato da vam prihranim nekaj dela in stroškov pri razpošiljanju opominov." Ob enem se je vpisal med prispevatelje v fond za povečanje "Proletarca". V obnavljanju naročnine priporočamo A. Milavca v posnemanje.

Ali vam je naročnina potekla? Tekoča številka "Proletarca" je 986. Ako je številka poleg vašega naslova na prvi strani manjša od te, je to znamenje, da vam je naročnina potekla. Obnovite jo, ne da bi čakali opomina. Ako gmotna sredstva, ali boljše, pomanjkanje takih sredstev, ne dopušča, da bi mogli naročnino obnoviti takoj, nam to sporočite ob enem z naznanilom, da jo boste poslali kakor hitro mogoče.

Ali ste že poskusili na piknikih svojih klubov, na veselicah in drugih sestankih razpečavati brošure in knjige, ki jih ima v zalogi "Proletarčeva" knjigarna? Knjige in brošure so namenjene čitateljem. Agitatorji lahko pripomorejo, da knjige in brošure pridejo med čitatelje. S tem izvršujejo dvojno delo: pomagajo pri širjenju znanja, in pomagajo svojemu glasilu. Pišite upravištvo po informacije in navodila.

***

KDO KAJ VE?

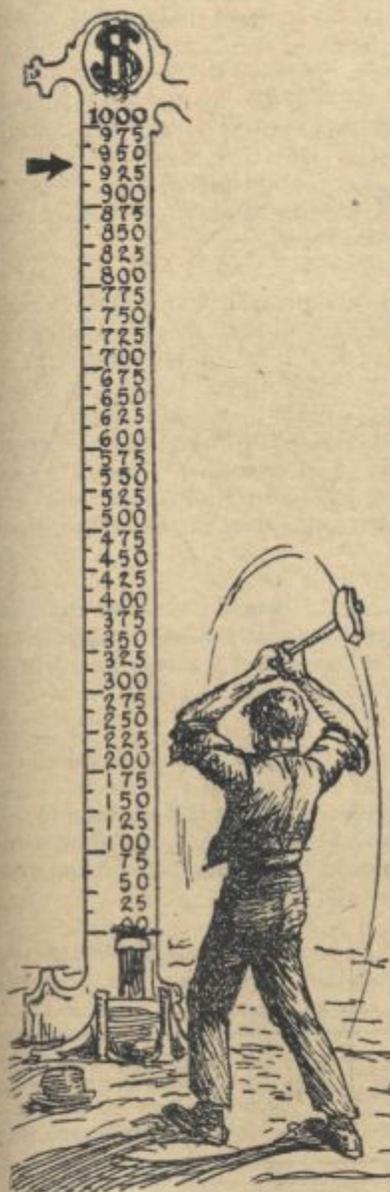
V reki Ohio, blizu Whellinga, W. Va., je bilo 1. julija 1921 najdeno truplo rojaka Martina Zgonca, ki je zapustil dva akra zemlje blizu Neffs-a, O. Vsa poizvedovanje po njegovih zakonitih naslednikih so doslej ostala brezuspešna. Tudi se ni moglo dognati, odkod je pokojni Zgonc prišel v Ameriko. Če bi kdo mogel v tem oziru dati kakšno pojasnilo, je naprošen, da to naznani na naslov: Yugoslav Commissioner of Emigration, 1819 Broadway, New York City.

***

Lista v podporo.

Monaca, Pa.: Frank Močnik \$1.
Aspen, Colo.: Louis Zelnik 25c.
Strabane, Pa.: A. Maurich 20c.
Chicago, Ill.: Fred A. Vider \$5; Fred Brash \$2;
Jos. Podboršek \$1; Mary Kovach 75c, skupaj \$8.75.
Cicero, Ill.: Neimenovan 25c.
Collinwood, O.: Nabrano na pikniku soc. kluba št. 49 \$10.60.
Argo, Ill.: Frank Horvat \$1.
Girard, O.: Preostanek piknika soc. klubov iz Warrenu in Girarda, \$3.
Mt. Clemens, Mich.: Anna Sedminek \$3.25. Skupaj \$28.30. Zadnji izkaz \$377.33, skupaj \$405.63.

Seznam prispevkov v fond za povečanje "Proletarca".

Kvota za Chicago in okolico \$150.

Chicago, Ill.: Mary Sifrar \$1.50.

Cicero, Ill.: Neimenovan \$1. Skupaj \$2.50. Prejšnji izkaz \$218.19, skupaj \$220.60. Čez kvoto \$70.69.

Kvota za južni Illinois \$25.

Springfield, Ill.: Anton Per \$5; Geo. Potočnik \$1, skupaj v tem izkazu \$6. Prejšnji izkaz \$21.91, skupaj \$27.19. Čez kvoto \$2.19.

Kvota za Pennsylvanijo \$125.

Latrobe, Pa.: Jacob Florjančič 25c.

Greensboro, Pa.: Tony Zupančič \$2. Skupaj \$2.25. Zadnji izkaz \$121.71, skupaj v tem izkazu \$123.96. Še manjka do kvote \$1.04.

Kvota za zapadne države \$50.

Cokedale, Colorado: Andrew Milavec 25c.

San Francisco, Calif.: Izob. in dram. klub "Slovenija" \$2. Skupaj \$2.25. Zadnji izkaz

\$48.55, skupaj \$50.80. Čez kvoto 80c.

Kvota za Sheboygan, Wis. \$50.

Sheboygan, Wis.: Frank Lončar \$1. Zadnji izkaz \$2, skupaj \$3. Še manjka do kvote \$47.

Kvota za Milwaukee in okolico \$100.

West Allis in Milwaukee, Wis.: John Turk \$5; po \$2: John S. Stefanez, Louis Bevec; po \$1: Frank Rovšek, Frank Brenkuš, Frank Bačun, Frank Puncar, John Rezel, Frank Kralj, Math Stanzar, John Spolar, John Terskan, Jacob Oblak, J. Dobnik, Val. Lemoni, Ferd. Žovle, Frank Jarc; po 50c: Chas. Rovšek, Anton Pušhovar, John Ivančič, skupaj \$24.50. Zadnji izkaz \$7.50, skupaj \$32. Še manjka do kvote \$68.

Kvota za Cleveland in okolico \$125.

Cleveland, O.: Guštin Družna \$2.85; Frank Jerina \$2; po \$1: Frank Mikše, John Bukovnik, Jerry Rožanc, W. J. Lazar, Ludvik Medveshek; po 50c.: Joe Grahovec, Louis Kožuh, Louis Hočevar, Mary Komar, Joe Govrenchich, John Perušek, Frank Muley, Frank

Penca, John Ustar, Mike Cvelbar; po 25c: S. Sunder, Joe Janezich, Frank Vidrich, Tony Vičič, Frank Trebec, Frank Kern, Ludvik Milavec, Joseph Simčič, Joseph Šuštersich, Anton Popovič, Joseph Sicher, Frank Vidovšek, A. Garbas, Frank Kavič, J. Papeš, John Candek, A. Trkman, M. Mesec, J. Primosie, L. Kularic; A. Bukovnik, J. Javornik, Frances Sinkovic, J. K., M. Makovec, J. Paulin, M. Kovačič, M. Mausar, J. Stafle, Mary Bradač, J. Kovacich, J. Tavar; po 20c: Mike Zamaver, Frank Kačar, A. Vaupotič; Frank Cvirk 10c, skupaj \$23.65. Zadnji izkaz \$93.61, skupaj \$117.16. Še manjka do kvote \$7.84.

Kvota za Girard in okolico \$25.

Girard, O.: Preostanek piknika, ki sta ga skupno priredila soc. klub št. 243 iz Warrena, O., in soc. klub št. 222 iz Girarda \$82.10. Čez kvoto \$57.10. Skupaj v tem izkazu \$144.15. Zadnji izkaz \$781.50, skupaj \$925.65.

***

KANDIDATJE V ODBORE J. S. Z.

Odbori J.S.Z. se volijo na vsake dve leti, in to po vsakem rednem zboru. Volitve bodo od 8. avgusta do 19. septembra. Odbori klubov, posebno tajniki, naj skrbe, da se udeležijo volitev vsi člani.

Imena kandidatov na glasovnici so uvrščena po abecednem redu.

V eksekutivo kandidirajo od slovenske sekcije sledeči:

Frank Alesh, Filip Godina, Frank Mrgole, Andrew Miško, John Olip, Chas. Renar, Frank S. Tauchar, Fred A. Vider in Frank Zaitz. Vsakdo naj glasuje ne več kot za pet kandidatov. Tistih pet, ki prejme največ glasov, bo izvoljenih.

V nadzorni odbor J.S.Z. kandidirajo od slov. sekcije Vinko Ločniškar, Donald J. Lotrich in Blaž Novak. Glasujte za dva.

V prosvetni odsek JSZ. kandidirajo Andrew Kobat, Andrew Miško, John Olip in Joško Oven. Glasujte za dva.

V nadzorni odbor slovenske sekcije kandidirajo Frank Florjančič, Angeline Tich, John Turk in Frank Udovich. Glasujte za tri.

Za tajnika JSZ. je bil nominiran Chas. Pogorelec od 28 klubov. Ker drugih nominacij za tajnika ni, je on edini kandidat za ta urad.

Volitve bodo šest tednov, in v tem času naj tajniki poskrbe, da bodo glasovali člani VSEH klubov. Glasovnice so individualne, to je, vsaki član ki glasuje jo mora podpisati. Oddaljenim članom se jo lahko vsled tega pošlje po pošti. Člani, ki ne bi glasovali na prvi seji od datuma pričetka volitev, naj glasujejo na naslednji, ako se bo vršila pred 19. septembrom.

Tajništvo J.S.Z.

***

ZA MAJSKO ŠTEV. "PROLETARCA".

Miners Mills, Pa.: Frank Lipar 25c.

La Salle, Ill.: Neimenovan 50c.

Klein, Mont.: Anton Miklič 25c, P. Jeler 25c, skupaj 50c.

Brosley, Mo.: Louis Nosse 25c.

Avella, Pa.: Louis Zgonik \$1.

Neihart, Mont.: Fr. Kosmatin 20c. Skupaj \$3.70. Zadnji izkaz \$285.40, skupaj \$289.10.

BREZ NASLOVA

K. T.

Katoliška cerkev v Mehiki je napovedala vojno vladi, republiki, demokraciji in ljudskim interesom. Katoliška cerkev v Mehiki ima milijarde premoženja. Njena struktura je reakcionarnejša kakor v Španiji. Opira se na ignoranco ljudstva bolj kot katoliška cerkev v katerikoli drugi deželi. Klerikalizem v Sloveniji je v primeri z mehiškim klerikalizmom ekstremno radikalen in napreden v meri, kakršna je med duhovščino v Mehiki popolnoma neznan. Katoliška cerkev v Mehiki je golo orodje domačih reakcionarnih bogatašev in tujih kapitalističnih družb. Njena naloga je, da se bori proti šolstvu, proti ustavi, in proti ljudskim interesom. In bori se s pomočjo zakramentov, s pomočjo "svete Evharištije" s pomočjo "živega Boga". Mehiško ljudstvo je bilo stoletja brezpravno, podložno vladodržcem. Sedanja vlada, ki je rezultat revolucije l. 1910, polaga največ važnosti na vzgojo. Cerkev v Mehiki je nasprotna vzgoji. S sedanjo stavko duhovnikov ima namen preprečiti načrt sedanje administracije, ki hoče dvigniti Mehiko gospodarsko in kulturno ter rešiti mase mehiškega ljudstva iz spon srednjeveške katoliške cerkve. Kajti katoliška cerkev v Mehiki je še vedno v srednjem veku.

S. Zinič, urednik "Radnika" piše v nekem polemičnem članku o jugoslovanskih podpornih društvih med drugim:

"Nemški socialni demokrati so za nekaj časa rešili nemški kapitalizem. Umorili so na tisoče revolucionarjev. Nemčijo so zalili z delavsko krovo. Umorili so tudi Karla Liebknechta, Rozo Luxemburg, Logičesa, Levina in druge najboljše revolucionarne nosilce komunizma . . ."

To je metoda, kakršne se pri delu za razbijanje delavskega pokreta poslužujejo vsi provokatorji. Eni so za tako delo plačani. Drugi so zapeljani, fanatizirani in blazni v svojem "revolucionarnem" navdušenju. Oboji služijo kapitalizmu. Nemška reakcija hoče take "komuniste". Kominterna pa ni zadovoljna z njimi. Zadišala je gnilobo in izdala nemškim komunistom svarilen glas. Žal, da so provokatorji že pregloboko zajedeni v večino takozvanih komunističnih strank. To je vzrok njihovega nazadovanja.

Šestintrideset jugoslovanskih romarjev na evharištni kongres je bilo deportiranih, 96 pa je bilo pripuščenih v deželo proti poroštvo. Iz članka jugoslovanskega naseljeniškega komisarja, ki ga je poslal v objavo jugoslovanskemu časopisju, citiram sledeči značilni odstavci:

" . . . Priseljeniške oblasti (v New Yorku) so bile takoj v začetku presenečene, ko so opazile, da je prišlo iz Jugoslavije največ priprostih potnikov, ki so se pripeljali v III. razredu, mnogi brez sredstev, brez karj za povratek, ali pa z železniškimi listki za mesta daleč od Chicage . . ."

"Amerikanski Slovenec" zatrjuje, da ne pade na slovenske duhovnike v Ameriki in v Sloveniji nobena krivda za neprilike teh "romarjev", toda nekoliko jo vendarle "pade" nanje. Pustiti tolikšno krdelo ro-

marjev brez vsakih navodil, in potem trditi, da ne pade na duhovnike v starem kraju nobena odgovornost, to je malce nerodno opravičevanje. Na drugi strani pa ti "romarji" pokazujejo kakšno je blagostanje v Jugoslaviji, in drugič, da je tega blagostanja toliko vsled duševne zaostalosti mase.

Slovenski duhovniki, ki so priromali v Chicago, so ga torej "polomili" doma, njihovi ameriški sobratje pa tukaj, posebno newyorški slovenski župnik, ki je pripravil trem jugoslovanskim škofom tako neroden sprejem. Verno ljudstvo vzlic temu veruje, da jih ni učenejših ljudi kakor so "gospodje".

Ko je pred par leti priobčil "Ameriški Družinski Koledar" med drugimi tudi Gompersovo sliko, so se "čisti" zgražali nad tolikšnim "pohujšanjem" in so to zgraženje "objasnili" v "Radniku" in "D. S." Njihov angleški organ "Daily Worker" prinaša sedaj slike reakcionarjev vseh vrst, evropskih in ameriških, zato da postane "popularnejši" med maso in pa "boljši" dnevnik. "Čisti" molče, kajti samo njim je dovoljeno "grešiti". Greh, če ga store oni, sploh ni greh. To je morala "čistih".

Slovenski duhovnik A. Mlinar v Steelmanu, Sask, v Kanadi, ki dopisuje v franciškanski "dnevnik" v Chicagu, je ne samo duhovnik ampak tudi naseljeniški in real estate agent. Kdo bi mu zameril!

Ako se dobi človek, ki obožuje značaj kakršnega ima neki "urednik", ki se je prodal že vsakemu ki ga je hoteli "kupiti", ali se od njega kaj razlikuje? Ne, kajti pokvarjeni značaji so si duševni sorodni in silijo skupaj, da si jih ne vežejo skupaj nikakršni prijateljski nagoni.

"Daily Worker", ki ima med ameriški delavci nekaj nad tisoč naročnikov, je podvzel z v preteklih

FRANK GANTAR se priporoča rojakom pri nabavi drv, premege, koksa in peska.
1201 Wadsworth Ave. Phone 2726 Waukegan, Ill.

Pristopajte k
SLOVENSKI NARODNI PODPORNIM JEDNOTI.
Naročite si dnevnik
"PROSVETA".
List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.
Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

**CAP'S RESTAVRACIJA
IN KAVARNA**

L. CAP, lastnik
2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Phone Crawford 1382
Pristna in okusna domača jedila.
Cene zmerno. Postrežba točna.

mesecih kampanjo za nove naročnike po približno istem modelu (poslužuje se ga večina listov) kakor poprej "Am. Slovenec". Vsakdo, ki pridobi naročnino, ima toliko in toliko glasov, ki jih lahko da komurkoli. "D. W." je podvzel to kampanjo za svoje razširjenje z razglasom, da bodo najpridnejši izmed agitatorjev potem odločevali, kdo izmed njih gre v Rusijo. Dobil je v teh mesecih 2829 naročnikov. Izmed večjih mest je Detroit na prvem mestu, Chicago, kjer "D. W." izhaja, New York in nekaj drugih pa med zadnjimi. Največ naročnikov so dobili kraji, v katerih so agitirali člani prejšnjih narodnostnih federacij.

Oglas iz "Am. Slovenca": "Iščemo star zakonski par, ki bi hotel delati farmersko delo in imeti pri tem mirno življenje. — Šolske sestre, Lemont, Ill."

Brez komentarja.

Ameriški jugoslovanski pomožni odbor, ki zbira prispevke za v povodnji prizadete seljake v Jugoslaviji, ima preveč častnih članov in premalo tistih ki bi delali. Zadnji izkaz prispevateljev vsebuje prve tri osebe; Nikola Tesla je dal \$200, pravoslavni škof Mardarije \$100 in urednik čikaškega "Hrvatskega Glasnika" \$5. V drugem poročilu je rečeno, da je častnim podpredsednikom tega odbora dodan še bankir Frank Sakser, članom častnega odbora pa so dodani izmed Slovencev I. Hude, urednik newyorškega "Našega Doma" in deset Srbov ter Hrvatov. Pomoč je potrebna, kajti škoda, ki jo imajo že itak revni kmetiči v krajih katere je zadela poplava, je ogromna. V Ze-

dinjenih državah je par tisoč premožnih Jugoslovancev, ki ne bi dali centa za nobeno delavsko stvar. Sedaj se jim nudi prilika pomagati rojakom ne da bi pri tem ponižali svoja bizniška načela.

"Glasilo KSKJ." z dne 27. julija piše, da so ljubljanskega škofa pozdravila vsa pueblska društva katerih zastopniki so se zbrali v dvorani sv. Jožefa. Jaz dvomim, da vsa, kajti v Pueblu je tudi nekaj društev SNPJ. in SSPZ. ki se ne bi ponižala do take meje. "Prosveta" je za časa evharističnega kongresa pisala, da je na češkem svobodomiselnem protestnem shodu nastopil pevski zbor "Lira". Ivan Zupan je v "Glasilu KSKJ." na podlagi tiste novice v Prosveti pisal, da je pel slovenski pevski zbor "Lira". Tajnik "Lira" je glasilo pobožnjaške jednote poslal pojasnilo, da ni pela na svobodomiselnem shodu, pač pa je pel češki pevski zbor "Lira". Ali bodo tudi napredna pueblska društva poslala kako pojasnilo? Glasilo KSKJ. namreč ne piše samo da so škofa pozdravila vsa društva v Pueblu, ampak da so ob tem veličastnem prizoru "vihrale zastave vseh slovensko-hrvatskih društev skupaj".

***

NAD 30,000 LJUDI NA SOCIALISTIČNEM PIKNIKU V MILWAUKEE.

MILWAUKEE, WIS. — Socialističnega piknika v nedeljo 11. julija se je udeležilo nad trideset tisoč ljudi. Govorniki so bili kongresnik Berger, governerski kandidat Kent, kandidat za senatorja Krzycki in drugi. Piknik je bil uspešen v vseh ozirih, posebno kar se volilne kampanje tiče.—Poročevalec.

ALI VPRAŠATE ZA SIGURNOST VAŠEGA DENARJA

tedaj kupite hipotečne (mortgage) bonde, ki jih vam nudi ta v obče priznana bančna trdnjava ameriških Slovanov. Ti bondi so zaščiteni z dobro cenjenimi in varnimi nepremičninami v najboljših delih mesta

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Imovina \$19,000,000.

Vložite vaš denar v to veliko in varno banko.

PRIREDBE SLOVENSКИH ORGANIZACIJ V CHICAGU.

Društvo št. 559, SNPJ.—Veselica v soboto 2. oktobra v dvorani SNPJ.

Društvo št. 86, SNPJ.—Veselica v soboto 9. oktobra v dvorani SNPJ.

Socialistični klub št. 1, JSZ.—Dramska predstava v nedeljo 24. oktobra ob 2. popoldne v dvorani ČSPS., 1126 W. 18th St.

Dr. št. 131, SNPJ.—Veselica dne 24. novembra v dvorani SNPJ.

Soc. pevski zbor "SAVA" (odsek kluba št. 1 JSZ.)—Koncert v nedeljo dne 5. decembra v dvorani SNPJ.

Klub št. 1, JSZ.—Silvestrova zabava v petek dne 31. decembra v dvorani SNPJ.

Dr. Slovenija.—Maškarada v soboto 8. januarja v Narodni dvorani.

Klub št. 1, JSZ.—Dramska predstava v nedeljo 30. januarja v dvorani ČSPS.

Klub št. 1, JSZ.—Dramska predstava v nedeljo 27. marca v dvorani ČSPS.

Klub št. 1, JSZ.—Dramska predstava in prvomajska slavnost v nedeljo dne 1. maja v dvorani SNPJ. (Ako vaša priredba ni označena v tem seznamu, sporočite datum in drugo na naslov John Putz, 1834 S. Racine Ave.)

DR. JOHN J. ZAVERTNIK ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad S. Lawndale Ave., vogal W. 26th St.
Stan 2316 S. Millard Ave., Chicago, Ill.
Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213
Uradne ure: Od 2 do 4 pop., in od 7 do 9 zvečer.

BARETINCIC & HAKY

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih za stav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.

POLETNI ČAS JE ČAS UDOBNOСТИ.

Jasno poletno nebo, lahki poletni vetrič in plavanje, to napravi sezono pravi paradiz, ako vas ne nadleguje slaba prebava, zaprtje črev in podobni neredi. Pritožbe teh vrst slišite vsaki dan, toda samo od ljudi, ki žal ne poznajo Trinerjevega grenkega vina, katero je najboljše in najhitrejša pomoč v takih

slučajih. To zdravilo drži prebavni in odvajalni sistem v redu in ne dopušča vanj nikakih strupov. Druge potrebščine za poletni komfort: Triner's Fli-Gas uničuje muhe in komarje takoj. Triner's Mosquito Chaser odganja komarje kadar ste na prostem, in ena vporaba vas obvaruje za 2 ure. Ako ne morete katerih teh Trinerjevih zdravil ali priprav dobiti pri vašem sosednem lekarnarju ali trgovcu, pišite na Joseph Triner Company, Chicago, Ill.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje soc. kluba št. 27. se vrše dvakrat v mesecu: vsako drugo nedeljo dopoldne in vsako tretjo nedeljo popoldne. Seja tretjo nedeljo v mesecu je namenjena v glavnem za predavanja in diskuzije. — Sodrug, prihajajte redno k sejam in pridobite klubu novih članov!

6% IN VARNO

6% IN VARNO

Zlati bondi na prvo vknjižbo za imenitnem prostoru ležečo lastnino, na prodaj pri nas

MILLARD STATE BANK

3643-3645 WEST 26th STREET

At Millard Avenue
CHICAGO, ILL.

Oglejte si naše varnostne bančne shrambe, največje na zapadni strani mesta.

BANČNE URE:

V ponedeljek in četrtek od 9. zjutraj do 8. zvečer;
v torek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne;
v soboto od 9. zjutraj do 3. popoldne.